

Interesantna pitanja istraživačkog novinarstva bi bila: Koliko društvo svojim ekonomskim, političkim, vrijednosnim i ideološkim sistemom djeluje na stvaranje uslova za razvoj nacionalne sociologije? Koliko je sociološka profesija zastupljena na poslovima koji su u domenu sociološke nauke? Koliko je radnih mjesta u političkoj strukturi (političke partije i njihove službe), strukturi vlasti – zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj i svim službama vezanim za vršenje vlasti; u nevladinom sektoru; u sindikatu, privredi-preduzecima, privrednoj komori i drugim udruženjima privrednika (udruženje privrednika sitnog biznisa i sl., institucijama kulture, istraživačkim institutima za društvena istraživanja; institucijama i organizacijama sporta i fizičke kulture; institucijama obrazovanja; institucijama zdravlja profilisano za sociologe i koliko je na njima uposlenih sociologa? Koliko su neprofesionalci isključeni iz obavljanja poslova koji ulaze u djelokrug sociološke profe-

sije? Kakav je sistem zakonskih normi koji reguliše obaveznost sociološke profesionalne ekspertize kada su pitanju investicioni programi, prostorno planiranje, razvoj ruralnih područja, programi privatizacije na svim nivoima, strateška opredjeljenja u privrednom, ekonomskom i društveno-političkom razvoju društva uopšte? Koliko određene organizacije (sindikalne, nevladine i dr.) i javnost znaju šta mogu tražiti od sociološke profesije i koliko je vrednuju?

Odgovore na ova pitanja, naravno, ne može dati samo istraživačko novinarstvo. Svoju odgovornost u tome mora imati sama sociološka profesija i najznačajnije institucije i organizacije društva, pogotovo one koje posjeduju najveću društvenu moć. Međutim, istraživačko novinarstvo i novinari mogu pružiti neprocenjivi doprinos u razvijanju potrebe za sociološkim znanjem i afirmisanju sociološke profesije.

Slobodan Vukićević

Risto Kilibarda, *Uvod u sociologiju politike*, Grafo Crna Gora, Podgorica 2013.

Svaki naučnik koji pored svog naučnog rada obavlja i pedagoški rad iz oblasti koju naučno istražuje često nastoji da poveže te dvije sfere svog rada. Povezane, te dvije sfere onda motivišu jedna drugu, unapređuju, upotpunjuju se i jedna drugoj daju nove dimenzije. Baveći se problemom politike kao naučnik i kao univerzitetski predavač, profesor Risto Kilibarda je aktivno vezivao teoriju i praksu, jedno provjeravao putem drugog, nastojeći da politiku kao oblast društvenog života bolje objasni, protumači i promakne u njenu suštinu. I sam, jedan period svog života aktivan u politici, profesor Kilibarda je imao dobru osnovu za demistifikaciju političke djelatnosti, tako da je uspio da, na samo njemu svojstven način, lakoćom jednog virtuoza, jednostavno, i

kao da to i nije zahtijevalo poseban trud, dio svog iskustva i znanja pretoči u još jedno sadržinski bogato i zanimljivo djelo. Riječ je o knjizi „Uvod u sociologiju politike“ objavljenoj 2013. godine, u izdanju Grafo Crna Gora iz Podgorice.

Nakon dugogodišnjeg rada na Univerzitetu Crne Gore, gdje je predavao sociološke predmete a među njima i Sociologiju politike, osjećajući da sociološku interpretaciju politike sve više guše i potiskuju neke druge, iz sociologiji bliskih nauka, profesor Kilibarda odlučuje da ovom knjigom Sociologiji politike vrati njoj pripadajuću dimenziju odnosno osoben sociološki pogled na politiku i političke fenomene a studentima pruži udžbenik Sociologije politike a ne udžbenik političke nauke. U uvodnom dijelu knjige

autor daje svoju definiciju politike tumačeći je kao „svjesno usmjeravanje društvenih procesa i odnosa u globalnom društvu“. Ova definicija predstavlja bazu njegovog tumačenja politike i političkih aktivnosti kao i osnovu nekoliko tematski razdvojenih cjelina koje se razrađuju u knjizi.

U svom prvom poglavlju pod nazivom „Osnov određivanja predmeta sociologije politike: definisanje politike“, autor pruža pregled shvatanja fenomena politike od strane najznačajnijih političkih mislioca od Aristotela do Diveržea. Ukazujući da je politika prije svega društvena pojava i da se u suštini političko i društveno poklapaju, autor sva ta različita shvatanja politike potom dijeli u tri skupine i to: s obzirom na ciljeve koji se pripisuju politici, na dio društva sa kojim se politika izjednačava i s obzirom na način njenog vrednovanja. Smatrajući sve navedene definicije vrijednim za razumijevanje fenomena politike, Kilibarda dolazi do zaključka da ipak ni jedan od pristupa definisanju politike nije doveo do konstituisanja takve definicije politike koja bi bila reprezentativna, odnosno, koja bi uvažila najznačajnije elemente najvećeg broja definicija. Stoga, analitičkim putem sam autor izdvaja osnovne elemente odnosno zajedničke imenitelje koji su od suštinskog značaja za politiku i objedinjuje ih. U tom smislu politika bi se mogla definisati kao „svjesno usmjeravanje prema određenom cilju, čija je glavna poluga država, a koje je u bitnom određeno moralnim obrascima“. Ponuđena definicija prema mišljenju autora ukazuje na osnovne komponente politike a to su ciljevi, smjer, metode i oruđa usmjeravanja kojima je posvećena naredna cjelina knjige „Bitne komponente politike“.

Smatrajući da je cilj politike zapravo glavni elemenat politike, Kilibarda ističe da su osnovni i čisto politički ciljevi sljedeći: osvajanje državne vlasti, proširenje te vlasti i što duže ostajanje na vlasti. Elaboracija navedenih političkih ciljeva i zaključci koji iz toga slijede pokazuju da

je profesor Kilibarda veoma kritički usmjeren prema dosadašnjim političkim sistemima i prilično pesimističan kada je u pitanju ostvarenje takvog državnog uređenja koje će za svoj cilj imati interese svih i zaštitu članova društva. Naime, autor na jednom mjestu kaže: „Svaka politika čim zaposjedne državnu vlast teži da ovu centralizuje i totalitarizuje bez obzira na to za šta se javno zalagala dok se borila za osvajanje državne vlasti.“ (str 17.) Zato i zaključuje da: „Demokratizacija i decentralizacija nijesu prirodni ciljevi nijedne politike, bar nijesu kad ove dođu u posjed državne vlasti“ (isto). Za postizanje svoga cilja politika, smatra autor, koristi razne metode i oruđa. Raznovrsnim metodama, kao što su metode prisiljavanja i navođenja, politika usmjerava pojedince, društvene grupe i cijeli kolektiv da se ponašaju, razmišljaju i osjećaju na određen način. Takođe, za usmjeravanje društvenih procesa u odgovarajućem pravcu politika kao najvažnije oruđe koristi državu, a zatim porodicu, školu, ideologiju, javno mnjenje, crkvu, moral, običaje, mas medije i sl.

Autor smatra da, ako se politika u nekom društvu uspješno usmjerava onda je to znak da se zadati ciljevi uspješno ostvaruju. Međutim, čest je slučaj da politika uvijek ne postiže projektovane ciljeve. Kao osnovnu pretpostavku za objašnjenje takvog stanja Kilibarda iznosi tezu da se to dešava zato što komponente politike nijesu jedini uslovi politike i da pored političkih postoje i nepolitički uslovi ili faktori koji takođe ostvaruju snažan uticaj na političke procese i usmjeravanje politike. Naime, profesor Kilibarda smatra da se radi uslovima koji se nalaze u sferi spontanog i nenamjernog uticaja sumirajući ih u tri grupe faktora, prirodne, biopsihološke i socijalne faktore na čiju pažnju usmjerava nekoliko narednih poglavlja svoje knjige.

Nataša Krivokapić